

ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΙΔΗΣΕΩΝ

9ον ΕΤΟΣ - ΑΡΙΘΜ. 198

1 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1978

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

- 'Η συμμετοχή τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἰς τὴν τελετὴν τῆς ἐνθρονίσεως τῆς Α.Α. τοῦ Πάπα 'Ιωάννου-Παύλου τοῦ Β', Τηλεγράφημα τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου..... 2

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΣ

- 'Εκλογή νέου Μητροπολίτου Λένινγκραντ..... 4
- Εἰδήσεις ἐκ τῆς 'Εκκλησίας τῆς Σερβίας..... 4
- 'Η ἐπίσκεψις τῆς Α.Μ. τοῦ Πατριάρχου Βουλγαρίας κ. Μαξίμου εἰς Η.Π.Α..... 5
- Σύντομα νέα..... 6

ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΖΩΗ

- "Πρὸς μίαν κοινὴν ὁμολογίαν πίστεως" ; 'Ανακοίνωσις τοῦ π. J.M.R. Tillard εἰς Bangalore..... 7

ΠΡΟΟΠΤΙΚΑΙ

- 'Ο χωρισμὸς 'Εκκλησίας καὶ Πολιτείας εἰς τὴν 'Ελλάδα : ἄρθρον τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πειραιῶς κ. Καλλινίκου..... 10

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΥΠΟ ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ
ΤΕΛΕΓΡ. ORTHODOXIA-GENÈVE * ΤΕΛ. (022) 58 16 29 * 37, CHEMIN DE CHAMBÉSUY, 1292 CHAMBÉSUY-GENÈVE, SUISSE

'Η " 'Επίσκεψις" ἐπιδιώκει νὰ ἐνημερώνη τοὺς ἀναγνώστας τῆς περὶ τῆς Ζωῆς τῶν 'Εκκλησιῶν. Δὲν φέρει εὐθύνην διὰ τὰς ἀπόψεις τὰς ἐκφραζομένας εἰς τὰς δημοσιευόμενας εἰδήσεις. 'Επιτρέπεται ἡ ἀναδημοσίευσις τοῦ περιεχομένου τοῦ Δελτίου μὲ ἀπλήν ἔνδειξιν τῆς προελεύσεως.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

- Ἡ συμμετοχή τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἰς τήν τελετήν
τῆς ἐνθρονίσεως τῆς Α.Α. τοῦ Πάπα Ἰωάννου-Παύλου τοῦ Β'.
Τηλεγράφημα τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.

Τήν Δευτέραν, 16 Ὀκτωβρίου, τό Κονκλάβιον τῶν Καρδιναλίων ἐξέλεξε κατά τήν ὀγδόην ψηφοφορίαν αὐτοῦ τόν Ἀρχιεπίσκοπον Κρακοβίας, Καρδινάλιον Κάρολον Βοϊτύλα ὡς τόν 264ον Πάπαν τῆς Ρωθολικῆς Ἐκκλησίας. Ὁ νέος Πάπας ἔλαβε τό ὄνομα τοῦ προκατόχου αὐτοῦ, ἦτοι Ἰωάννης-Παῦλος ὁ Β'. Ἡ ἐκλογή τοῦ ὀνόματος ὑποδηλοῖ, συμφώνως πρός τήν ἀποψιν παρατηρητῶν τοῦ Βατικανοῦ, τήν συνεπῆ συνέχισιν τῆς πολιτικῆς τῶν προκατόχων του, μάλιστα δέ εἰς τό θέμα τῆς προσεγγίσεως τῶν χριστιανῶν. Πράγματι, κατά τό πρῶτον αὐτοῦ μήνυμα τήν ἐπομένην τῆς ἐκλογῆς του, ὁ νέος Πάπας ἐτόνισε μεταξύ ἄλλων τήν πρόθεσίν του νά προωθήσῃ τό ἔργον τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἀποφάσεων τῆς Β' Βατικανῆς Συνόδου, νά φέρῃ τήν Ἐκκλησίαν, - τήν ὁποίαν ὄρισεν ὡς "τό καθολικόν μυστήριον τῆς σωτηρίας καί τῆς ἐνότητος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους" - πλησιέστερα πρός τάς ἀνάγκας τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου καί νά συνεχίσῃ τήν πολιτικήν τῆς Ρωθολικῆς Ἐκκλησίας ὡς πρός τήν σύσφιγξιν τῶν σχέσεων αὐτῆς μέ τάς ἀνατολικάς χώρας.

Προσέθεσεν δέ : "Δέν δυνάμεθα νά λησμονήσωμεν τοὺς ἀδελφούς τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν καί Χριστιανικῶν Ὁμολογιῶν. Ἡ οἰκουμενική ὑπόθεσις εἶναι, πράγματι, τόσο ὑψηλή καί τόσο λεπτή, ὅστε νά μή δυνάμεθα νά τήν στερήσωμεν τοῦ λόγου μας. Πόσας φορές δέν προσεπαθήσαμεν νά στοχασθῶμεν μαζί ἐπί τῆς Διαθήκης τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος ἐζήτησεν ἀπό τόν Πατέρα τό δῶρον τῆς ἐνότητος διὰ τοὺς μαθητάς Του (Ἰω. 17, 21-23); Καί ποῖος δέν ἐνθυμεῖται τήν ἐπιμονήν τοῦ Ἁγίου Παύλου ἐπί τοῦ θέματος τῆς "κοινωνίας πνεύματος", ἡ ὁποία ἐμπνέει ἡμᾶς "ἵνα τό αὐτό φρονῶμεν, τήν αὐτήν ἀγάπην ἔχοντες, σύμψυχοι, τό ἕν φρονοῦντες" (Φιλ. 2, 1-2);

Δέν φαίνεται, ἐπομένως, δυνατόν νά παραμένη ἀκόμη ὡς αἰτία ἀμηχανίας καί ἴσως μάλιστα σκανδάλου, τό δράμα τῆς διαιρέσεως μεταξύ τῶν χριστιανῶν. Δι' αὐτό καί εἴμεθα ἀποφασισμένοι νά ἀκολουθήσωμεν τόν δρόμον ὁ ὁποῖος ἤδη ἐχαράχθη διά νά εὐνοήσωμεν ὅλα ἐκεῖνα τά βήματα τά ὁποῖα εἶναι ἱκανά νά ὀδηγήσουν εἰς τήν ὑπέρβασιν τῶν ἐμποδίων, μέ τήν ἐλπίδα ὅτι, χάρις εἰς μίαν κοινήν προσπάθειαν, θά δυνηθῶμεν τελικῶς νά φθάσωμεν εἰς τήν πλήρη κοινωνίαν".

Εἰς τόν νέον Πάπαν ἡ Α.Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ. Δημήτριος ἀπέστειλεν ἐπί τῆ ἐκλογῆ αὐτοῦ τό κάτωθι τηλεγράφημα :

"Τῆ Αὐτοῦ Ἁγιότητι
τῷ Πάπα Ἰωάννη Παύλῳ τῷ Β'

Εἰς Ἄστυ Βατικανοῦ

Μετά μεγίστης χαρᾶς χαιρετίζομεν τό γεγονός ὅτι ἡ Ρώμη ἔχει Ἐπίσκοπον καί ὅτι ἡ Ἑμετέρα Ἁγιότης καταλαμβάνει τήν πρώτην εὐθύνην τῆς ἀγάπης ἐν τῇ Χριστιανοσύνῃ.

Ἁγιώτατε, προέρχεσθε ἐκ τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης καί ἴσως περισσότερο παντός ἄλλου ἀντιλαμβάνεσθε τήν ἀνάγκην συζεύξεως τῆς Χριστιανικῆς Ἀνατολῆς καί Δύσεως.

Τήν σύζευξιν ταύτην τιθέμεθα ὡς σύνθημα ἐπικοινωνίας μεθ' ἑμῶν ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ὅλης Χριστιανοσύνης καί τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου.

Πατριάρχης Δημήτριος."

Τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον ἐξεπροσωπήθη εἰς τάς τελετάς ἐπί τῆ ἐνθρονίσει τοῦ νέου Πάπα -22 Ὀκτωβρίου- ὑπό ἀντιπροσωπείας τῆς ὁποίας ἠγεῖτο ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γέρων Χαλκηδόνας κ. Μελίτων καί μετεῖχον οἱ Σεβ. Μητροπολίται Μύρων κ. Χρυσόστομος καί Μελιτηνῆς κ. Ἰωακείμ.

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΣ- Έκλογή νέου Μητροπολίτου Λένινγκραντ.

Η Έιερρά Σύνοδος τής Έκκλησίας τής Ρωσίας έξελέξευ ώς νέον Μητροπολίτην Λένινγκραντ καί Νόβγκοροντ τόν Σεβ. Μητροπολίτην Μίνσκ καί Λευκίης Ρωσίας κ. Άντώνιον.

Ο νεοεκλεγείσ διαδέχεται τόν έκλιπόντα Μητροπολίτην Νικόδημον άποβιώσαντα τήν 5ην Σεπτεμβρίου παρά τῷ Πάπα Έωάννη Παύλω Α', κηδευθέντα δέ τήν 10ην Σεπτεμβρίου είς τόν μητροπολιτικόν Ναόν τής Άγίας Τριάδος τοῦ Λένινγκραντ, παρουσία τής Α.Μ. τοῦ Πατριάρχου Μόσχας καί πάσης Ρωσίας κ. Ποιμένος, τῶν μελῶν τής Έιερῶς Συνόδου τής Έκκλησίας τής Ρωσίας καί πολλῶν Έιερραρχῶν καί έκπροσώπων άλλων Έκκλησιῶν.

- Είδήσεις έκ τής Έκκλησίας τής Σερβίας.

- Η Α.Μ. ὁ Πατριάρχης τῶν Σέρβων Άρχιεπίσκοπος Πέχ καί Μητροπολίτης Βελιγραδίου καί Καρλοβικίου κ. Γερμανός, έώρτασε τήν Κυριακήν 10 Σεπτεμβρίου 1978, τήν 20ην έπέτειον τής άνόδου αὔτου είς τόν θρόνον τοῦ Πατριαρχείου τής Σερβίας.

Η έπέτειος αὔτη έωρτάσθη δι' άρχιερατικῆς Θείας Λειτουργίας είς τόν μητροπολιτικόν Ναόν Βελιγραδίου.

Ο Πατριάρχης Γερμανός έγεννήθη τήν 19ην Αύγούστου 1899 είς τήν Josanicka Banja τής Κεντρικῆς Σερβίας. Άφοῦ έπεράτωσε τάς θεολογικάς του σπουδάς είς τήν θεολογικήν Σχολήν τοῦ Άγίου Σάββα καί τήν θεολογικήν Σχολήν τοῦ Βελιγραδίου, έσπούδασε τήν Νομικήν είς Παρισίους. Τό 1924 έχειροτονήθη διάκονος καί τό 1927 ιερεύς.

Τό 1938 μετετέθη είς Βελιγράδιον, είς θέσιν παρά τῇ Έιερῶ Συνόδῳ τής ὁποίας διωρίσθη Γενικός Γραμματεύς τό 1951.

Χειροτονηθεὶς βοηθὸς ἐπίσκοπος τὴν 15ην Ἰουλίου 1951, ἐξελέγη ἐν συνεχείᾳ, τὸ 1952, ἐπίσκοπος Βουδίμ (Βουδαπέστης). Ἄδυνατῶν νὰ μεταβῆ εἰς Οὐγγαρίαν διετήρησε τὴν θέσιν τοῦ ὡς Γεν. Γραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐκδίδων συγχρόνως τὸ ἐπίσημον ὄργανον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας "Glasnik" (Κῆρυξ). Τὸ 1956 ἐξελέγη ἐπίσκοπος Ζίτσης, παρέμεινεν δέ εἰς τὴν ἐπισκοπὴν ταύτην μέχρι τῆς ἐκλογῆς τοῦ ὡς 43ου Σέρβου Πατριάρχου ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Πατριαρχείου τὸ 1346. Εἰς τὸν Μακαριώτατον Πατριάρχην τῶν Σέρβων προσεφέρθη ἐπ'εὐκαιρίᾳ τῆς ἐπετείου αὐτοῦ καὶ εἰς τὸ τέλος τῆς Θείας Λειτουργίας τιμητικὸς τόμος.

Ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης τῶν Σέρβων κ. Γερμανὸς πρόκειται νὰ ἐπισκεφθῆ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ 4-12 Νοεμβρίου ἐ.έ. Ἡ ἐπίσκεψις αὕτη πραγματοποιεῖται κατόπιν ἐπισήμου προσκλήσεως τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, ὅστις εἶχεν ἐπισκεφθῆ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Σερβίας τὸν Ὀκτώβριον τοῦ προηγουμένου ἔτους.

- Ὁ γνωστὸς Σέρβος θεολόγος π. Ἰουστῖνος Πόποβιτς ἐδημοσίευσε προσφάτως, τὸν 3ον τόμον τῆς Δογματικῆς του.

Ὁ 1ος καὶ 2ος τόμος εἶχον ἤδη δημοσιευθῆ πρό τοῦ πολέμου. Διὰ τοῦ 3ου τόμου, καταλαμβάνοντος 840 σελίδας, ὁ π. Ἰουστῖνος συνεπλήρωσε τὸ δογματικὸν τοῦ σύστημα πραγματευόμενος τὴν Ἐκκλησιολογίαν, τὴν Πνευματολογίαν καὶ τὴν Ἐσχατολογίαν. Ἀναμένεται ἐπανεκδόσις καὶ τῶν δύο πρώτων τόμων.

- Ἡ ἐπίσκεψις τῆς Α.Μ. τοῦ Πατριάρχου Βουλγαρίας κ. Μαξίμου εἰς Η.Π.Α.

Συνεχίζων τὴν περιοδείαν του εἰς Η.Π.Α. ὁ Μακ. Πατριάρχης Βουλγαρίας κ. Μάξιμος ποῆσθη τοῦ Ἑσπερινοῦ εἰς Νέαν Ὑόρκην, εἰς τὸ παρεκκλήσιον τοῦ Ἁγίου Παύλου τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς, τὸ ἀπόγευμα τοῦ Σαββάτου, 30 Σεπτεμβρίου. Τὸν Ἑσπερινὸν ἠκολούθησεν εἰδικὴ δοξολογία κατὰ τὴν διάρ-

κειαν τῆς ὁποίας ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Βορείου καί Νοτίου Ἀμερικῆς κ. Ἰάκωβος προσηυχήθη ὑπέρ τῆς ὑγείας τοῦ Πατριάρχου καί τῆς ἀκολουθίας του. Ἐπηκολούθησεν δεξίωσις πρός τιμὴν τοῦ Πατριάρχου κατὰ τὴν ὁποίαν ἀντηλλάγησαν δῶρα καί εὐχαί. Ὁ Μακ. Πατριάρχης Βουλγαρίας, ὅστις συνωδεύετο ὑπὸ 3 Μητροπολιτῶν ἐκ Βουλγαρίας, τοῦ Μητροπολίτου Ἰωσήφ, Προϊσταμένου τῆς ἐν Ἀμερικῇ Βουλγαρικῆς Ἐπισκοπῆς, ὡς καί ὁμάδος ἄλλων κληρικῶν καί λαϊκῶν, ἐδήλωσεν ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Βουλγαρίας ἀποβλέπει πρός τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον "ὡς μία πρωτότοκος θυγάτηρ ἀποβλέπει πρός τὴν Μητέρα της".

Σύντομα νέα.

- Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γαλλίας κ. Μελέτιος παρουσία καί ἄλλων Ἱεραρχῶν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας προέστη τὴν 15ην Ὀκτωβρίου τῆς τελετῆς χειροτονίας τοῦ νέου βοηθοῦ ἐπισκόπου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γαλλίας Θεοφιλ. Ἐπισκόπου Κλαυδίουπόλεως κ. Βλασίου (Λαυριώτου). Κατὰ τὴν τελετὴν παρέστησαν καί μέλη τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἱεραρχίας.

- Τὴν 23ην Ὀκτωβρίου ἐ.ε. ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμων, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Ρκαθολικοῦ Ἐπισκόπου Ἀράλντο Ἀντζελόνι καί τοῦ δημάρχου τοῦ χωρίου Σάν Λορέντζο Ἴν Κάμπο, μετέφερε τὴν κάραν καί μέρος τῶν λειψάνων τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, φυλασσόμενα ἀπὸ 800 ἐτῶν εἰς τό χωρίον τοῦτο, εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, τῆς ὁποίας ὁ Ἅγιος τυγχάνει πολιοῦχος.

Ἡ ἀφιξίς τῶν λειψάνων συμπίπτει μέ τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου εἰς τὰς 26 Ὀκτωβρίου ὁπότε καί θά τοποθετηθοῦν, μονίμως πλέον, εἰς εἰδικόν χῶρον τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου εἰς Θεσσαλονίκην.

- Ἡ συγγραφεὺς Μαρία Ἰορδανίδου ὠνομάσθη ὑπὸ τοῦ Οἰκου-
μενικοῦ Πατριαρχείου "Ἀρχόντισσα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου" εἰς
ἐπιβράβευσιν τοῦ συγγραφικοῦ αὐτῆς ἔργου ἀναφερομένου, κατὰ μέγα
μέρος, εἰς τὴν ζωὴν τῶν Ὀρθοδόξων ἐν Τουρκίᾳ

ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΖΩΗ

-"Πρὸς μίαν κοινὴν ὁμολογίαν πίστεως" : Ἀνακοίνωσις τοῦ
π. J.M.R. Tillard εἰς Bangalore.

Ὡς ἀνέφερον εἰς προηγούμενον τεύχος τῆς ἡ "Ἐπίσκεψις"
(ἀρ. 195/1 - 15.9.1978) ἡ Γεν. Συνέλευσις τῆς Ἐπιτροπῆς "Πίστις
καὶ Τάξις" τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν, ἡ ὁποία ἐπραγμα-
τοποιήθη εἰς Bangalore τῶν Ἰνδιῶν ἀπὸ 15-30 Αὐγούστου ἐ.ε.
ἡσχολήθη μὲ τὸ θέμα "Νά δώσωμεν λόγον περὶ τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος".

Ὁμιλῶν ἐκ μέρους τῆς Ρωθολικῆς Ἐκκλησίας ὁ π.
J.M.R. Tillard, ἀντιπρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς "Πίστις καὶ Τάξις",
ἀνέπτυξεν ἐνώπιον τῆς Συνελεύσεως τὰς προϋποθέσεις προόδου "πρὸς
μίαν κοινὴν ὁμολογίαν πίστεως". Σταχυολογοῦμεν μερικὰ ἀπὸ τὰ ση-
μαντικώτερα σημεῖα τῆς ἀνακοινώσεως ταύτης :

Ὁ π. Tillard ἀρχίζει διὰ τῆς διαπιστώσεως ὅτι ἡ ἀναζη-
τησις μιᾶς κοινῆς κατανοήσεως τῶν μυστηρίων καὶ τῆς ἱερωσύνης
"δέν ἔχει νόημα καὶ θεμέλιον ἀληθείας παρά μόνον ἐν σχέσει πρὸς
τὴν πίστιν". Πρόκειται δηλαδὴ περὶ μιᾶς ἀναζητήσεως, ἡ ὁποία
ἀφορᾷ εἰς τὴν ποιότητα τῆς κοινῆς πίστεως. Πῶς θὰ δυνηθῶμεν
"νά δώσωμεν λόγον ἀπὸ κοινοῦ περὶ τῆς ἐλπίδος καὶ τῆς πίστεως,
ἡ ὁποία τὴν θεμελιώνει, χωρὶς νά ἔχωμεν συνείδησιν ὅτι εὕρισκό-
μεθα ἐν συμφωνίᾳ τοῦλάχιστον ὡς πρὸς τὰ κεντρικὰ σημεῖα τῆς τε-
λευταίας ταύτης; Ἐκτὸς τούτου ὅμως δέν ἀρκεῖ πλέον νά ἐπαναλαμβά-
νωμεν παλαιὰς διατυπώσεις ἀρκούμενοι νά δίδωμεν εἰς αὐτάς κατὰ
ἓνα ἀόριστον τρόπον τὴν συγκατάθεσιν μας. Θὰ πρέπει, χωρὶς νά
ἀμβλύνωμεν τὴν αἰχμὴν των, νά τὰς ἐννοοῦμεν ἐκ νέου καὶ νά τὰς
μεταφράζωμεν ἐκ νέου ἐν συναρτήσῃ πρὸς τὰς νέας συνθήκας καὶ
τὰς νέας καταστάσεις.

Δεδομένου δέ ὅτι ἡ μαρτυρία μας δέν γίνεται πιστευτὴ
παρά μόνον ἐφ' ὅσον στηρίζεται ἐπὶ τῆς ἐνότητός μας κατὰ τὴν
ὁμολογίαν τοῦ Χριστοῦ ὀφείλομεν ὅλοι ἀπὸ κοινοῦ νά ἐπεξεργασθῶ-
μεν τὴν μορφήν τὴν ὁποίαν θὰ πρέπει νά λάβῃ σήμερον ἡ ὁμολογία

της χριστιανικής πίστεως".

"Ίδού λοιπόν πού ἐφθάσαμεν εἰς μίαν κρίσιμον στιγμήν τῆς πορείας μας πρὸς τὴν "συνοδικὴν κοινωνίαν" : Συνειδητοποιοῦμεν ὅτι εἰς τὰ πλαίσια τῆς τελευταίας ταύτης ἡ ἀλήθεια τῆς ὁμολογουμένης πίστεως ἔχει τὴν ἰδίαν βαρύτητα μὲ τὸ γεγονός τοῦ νά εἴμεθα μαζί. Μὲ ἄλλας λέξεις, ἀντιλαμβανόμεθα μὲ μίαν ἰδιαιτέραν ὀξύτητα, ὅτι αἱ ἐκκλησίαι μας ὀφείλουν νά ἐνοποιηθοῦν ἐν τῇ πίστει καὶ διὰ τῆς πίστεως ἐφ' ὅσον ἐπιθυμοῦν ὅπως ἡ κοινωνία εὐρίσκεται εἰς τὴν εὐθεΐαν προέκτασιν τοῦ Εὐαγγελίου.

"Ἡ "συνοδικὴ κοινωνία" δέν θά ἦτο δυνατόν νά καταστῇ μία αὐθεντικὴ χριστιανικὴ κοινωνία παρά μόνον ἐφ' ὅσον θεμελιωθῇ ἐπὶ μιᾶς συμφωνίας, ἡ ὁποία θά ἦτο ἐπαρκὴς ὥστε ὅλοι νά δύνανται νά λέγουν ὅτι εἶναι ἀληθῶς ἐν, τόσον ὡς πρὸς τὴν πίστιν ὅσον καὶ ὡς πρὸς τὴν ἱεραποστολήν. Μία ἐνότης ὡς πρὸς τὴν ἱεραποστολήν, ἡ ὁποία δέ θά συνεδέετο πρὸς τὴν ἐνότητα ὡς πρὸς τὴν πίστιν θά ἦτο ἐνδειξις μιᾶς περιέργου σχιζοφρενίας..."

"Ὅ,τι χρειάζεται λοιπόν εἶναι νά προσδιορίσωμεν "ποῖον εἶναι τὸ ἀναγκαῖον ἀλλὰ καὶ ἐπαρκὲς περιεχόμενον (Quod requiritur et sufficit) τῆς ὁμολογίας πίστεως τὴν ὁποίαν, ὁμοῦ καὶ κατόπιν κοινῆς συμφωνίας, αἱ ἐκκλησίαι μας θά διακηρύξουν κατὰ τὴν ἐναρξιν τῆς Συνόδου, τὴν ὁποίαν ἐτοιμάζομεν καὶ εὐχόμεθα".

"Ὁ π. Tillard ἀναφέρει ἐν πρώτοις τὰς διαστάσεις ἐκείνου τὸ ὁποῖον εἶναι "ἐπαρκὲς" (sufficit): "εἶναι προφανές, ὅτι τὸ νά θελήσωμεν ἤδη ἐξ ἀρχῆς νά ὑποβάλλωμεν τὴν συμφιλίωσιν μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν εἰς ὄρους καὶ προϋποθέσεις ἐξαντλητικὰς θά ἰσοδυναμῆι πρὸς τὸ νά φονεύσωμεν κάθε ἐλπίδα νά ἴδωμεν μίαν ἡμέραν τὴν "συνοδικὴν κοινωνίαν" νά ἐγκαθίσταται μεταξὺ μας.

"Ἡ ἀνακατάκτησις τῆς ἐνότητος δέν θά ἦτο δυνατόν νά γίνῃ παρά κατὰ φάσεις. Θά πρέπει νά εὐρωμεν τὴν ὁμολογίαν πίστεως, ἡ ὁποία θά εἶναι ἐπαρκὴς διὰ νά μᾶς ἐπιτρέψῃ, εἰς πείσμα τῶν σημείων ἐκείνων τὰ ὁποῖα συνεχίζουν νά θέτουν ἀντιμετώπους τὰς ἐκκλησιαστικὰς παραδόσεις, νά διακηρύξωμεν ἀπὸ κοινοῦ καὶ νά ἀναγγείλωμεν ἀπὸ κοινοῦ τὸν Χριστὸν κατὰ τρόπον ὄχι διφορούμενον, καὶ μὴ ἀποσιωπῶντα τίποτε ἀπὸ αὐτὸ πού ἀπαιτεῖται διὰ νά δύναται κανεὶς νά λέγεται ἐν πάσῃ ἀληθείᾳ χριστιανός".

"Ὁ π. Tillard σημειώνει ἐξ ἄλλου, ὅτι, διὰ νά δυνηθῶμεν νά διατυπώσωμεν ἀπὸ κοινοῦ τὴν πίστιν μας, θά πρέπει νά εὐρωμεν στήριγμα ὄχι μόνον εἰς τὰ ὁμολογιακὰ κείμενα ("τὰ πιστεύω") ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἰδίαν τὴν ζωὴν τῶν Ἐκκλησιῶν.

"Ἐπὶ τὸ φῶς τοῦτο ἀρμόζει νά ἀνακαλύψωμεν τὰς συμπτώσεις αἱ ὁποῖαι ἤδη ὑπάρχουν εἰς τὴν ζωὴν τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ αἱ ὁποῖαι ἐκφράζουν μὲ τὸν τρόπον τῶν μίαν βιωμένην συμφωνίαν, σιωπηρῶς προϋπάρχουσαν τῆς κοινῆς ὁμολογίας πίστεως, τὴν ὁποίαν ζητοῦμεν νά ἐπεξεργασθῶμεν".

Καὶ συνεχίζει :

" Ἡ ὁμολογία τοῦ Χριστοῦ συνεπάγεται σήμερον μίαν

ίδιαιτέραν έπιμονήν επί τοϋ ύφισταμένου δεσμοϋ μεταξύ τής χριστιανικής σωτηρίας και τής έπικρατήσεως εις τόν κόσμον μας μιὰς καταστάσεως δικαιοσύνης και ειρήνης καταργούσης τὰς παντός ειδους διακρίσεις".

"... Θα πρέπει να ομολογήσωμεν τό περιεχόμενον τής αποστολικής πίστεως κατά ένα τρόπον ανανεωμένον, ανοικτόν προς τὰς παρούσας συνθήκας και τὰς προϋποθέσεις των. Τοϋτο είναι ιδιαίτε- ρως σημαντικό ως προς ό,τι αφορά εις τήν σχέσιν μεταξύ Θεοϋ και ανθρώπου. Τό άνοιγμα προς τόν άνθρωπον και τήν αποστολήν του θα πρέπει να τοποθετηθῆ εις τό έσωτερικόν τής βιβλικής καταφά- σεως τής ύπερβατικότητος τοϋ Θεοϋ και τής χριστιανικής βεβαιό- τητος, ότι ο άνθρωπος δέν ολοκληρώνεται παρά μόνον υπό τήν επίδρασιν τής Χάριτος".

Είναι επίσης ανάγκη να διασαφήσωμεν "αυτό τό όποϊον απαιτεῖται" (requiritur). Ο π. Tillard προχωρεῖ έπομένως εις τήν ανάλυσιν τής έννοίας τής ιεραρχίας τών αληθειών, ἡ όποία δύναται να βοηθήσῃ εις τόν προσδιορισμόν τοϋ απαιτουμένου.

"Κάθε Έκκλησία οφείλει να έπιχειρήσῃ έντός τής ίδια- ζούσης εις αϋτήν δογματικῆς παραδόσεως, τήν διάκρισιν μεταξύ τοϋ ούσιώδους και τοϋ μή ούσιώδους, εις τρόπον ώστε να είναι εις θέ- σιν να μή ζητῆ από τὰς άλλας περισσότερα από όσα απαιτοϋνται, έφ'όσον βεβαίως είναι πεπεισμένα ότι, συγκατανεύουσα εις τό έπαρκές, δέν κολοβώνει τήν πίστιν" Ο π. Tillard ύπενθυμίζει εις τό σημείον αϋτό ότι, "τό αναγκαϊον και τό έπαρκές αναφέ- ρονται αποκλειστικῶς εις τήν έναρξιν τής κοινωνίας πίστεως και όχι εις τήν ανθισιν τής εκκλησιαστικῆς ζωῆς, ἡ όποία θα έπακολουθήσῃ τήν αρχικὴν φάσιν".

Και συμπεραίνει : "είναι ένδεχόμενον, κατόπιν τής έπεξεργασίας τής ομολογίας πίστεως εις τήν όποίαν αποβλέπομεν, μέρος τών Έκκλησιών, αἱ όποϊαι μετέχουν σήμερα εις τό Παγκόσμιον Συμβούλιον Έκκλησιών, να διαχωρίσῃ τήν θέσιν του από τήν ομολογίαν ταύτην μή αναγνωρίζον πλέον τόν έαυτόν του εις αϋτήν".

ΠΡΟΟΠΤΙΚΑΙ

- Ό χωρισμός Έκκλησίας και Πολιτείας εις την Έλλάδα : άρθρον τοϋ Σεβ. Μητροπολίτου Πειραιώς κ. Καλλινίκου.

Είς τήν έφημερίδα "Έκκλησιαστική Άλήθεια", όργανον τής "Άποστολικής Διακονίας" τής Έκκλησίας τής Έλλάδος, δημοσιεύεται (εις τό φύλλον τής 16ης Όκτωβρίου 1978) κύριον άρθρον τοϋ Σεβ. Μητροπολίτου Πειραιώς κ. Καλλινίκου, Διευθυντοϋ τής έφημερίδος, υπό τόν τίτλον "Ό χωρισμός μας από τήν Πολιτείαν". Τό άναδημοσιεύομεν όλόκληρον ώς δεΐγμα τών τάσεων αι όποϊαι διαμορφώνονται σήμερον εις τά πλαίσια τών έντεινομένων άντιθέσεων μεταξύ τής Όρθοδόξου Έκκλησίας και τοϋ έπισήμου Κράτους εις τήν Έλλάδα.

"Φαίνεται ότι ώριμάζει σιγά-σιγά ή ιδέα τοϋ χωρισμοϋ Έκκλησίας και Πολιτείας. Έκεϊνο πού παλαιότερα σιγηλά και κρυφά άπλως ψιθυριζόταν, τώρα λέγεται έλεύθερα και μάλιστα διακηρύσσεται από έπίσημα και άνεπίσημα χείλη. Δέν πέρασε πολϋς καιρός από τότε πού ή πρωθυπουργική γλώσσα άπεκάλυψε σέ σεβαστό Έιεράρχη τήν πρόθεσι τής Κυβερνήσεως νά θέση υπό έξέτασι τό ζήτημα. Και μέσα στη Βουλή και από τών στηλών τοϋ Τϋπου, κάθε φορά πού δίδεται ή εύκαιρία ρίπτεται τό σύνθημα για τό χωρισμό, πού τελευταία φαίνεται νά βρίςκη σύμφωνη και τήν ΐδια τήν Έκκλησία, αν κρίνη κανεις από όσα έλέχθησαν στη διάρκεια τής πρόσφατης ΐ. Συνόδου τής Έιεραρχίας μας.

Άπό διαφορετική βέβαια άφετηρία ξεκινούν και ή Έκκλησία και ή Πολιτεία άτενίζοντας τό χωρισμό. Και ή μέν Πολιτεία, λησμονώντας μέ εύκολία τίς ύπηρεσίες πού προσέφερε στο Έθνος ή Έκκλησία στη διάρκεια πολλών αϊώνων, αλλά και τό ρόλο πού μπορεί νά παίξη και σήμερα στη διατήρησι τής έθνικής μας ταυτότητος, έπιδιώκει, μέ τόν χωρισμό, νά άφαιρέση, όπως πιστεύει, από τήν Έκκλησία τή δυνατότητα νά έπεμβαίνη στα γενικώτερα κοινωνικα προβλήματα τοϋ καιροϋ μας, άπαλλασσομένη από μία ένοχλητική παρουσία στα θέματα τοϋ δημοσίου βίου, πού θά ήθελε νά τά ρυθμίση ξεχωρα από έπεμβάσεις τής Έκκλησίας πού γεννοϋν συχνά πονοκεφάλους και καθυστεροϋν ρυθμίσεις, πρό πολλοϋ άποφασισμένες. Παράλληλα μέ τό χωρισμό, ή Πολιτεία μας θά συμπορευόταν μέ τά... προοδευτικά Κράτη τής Δύσεως και τής Άνατολής και έτσι θά έπαιρνε τήν σφραγίδα τής άπαγκιστρώσεως από ένα βάρος, πού βέβαια επί τόσον χρόνο μέ τό άζημίωτο έσήκωνε...

Άλλ' άν ή Πολιτεία έχη τούς παραπάνω λόγους για νά ζητή τό χωρισμό, έμείς σάν Έκκλησία έχουμε πολύ περισσότερους και πολύ σοβαρώτερους. Γιατί έμείς, ένώ έπιφανειακά κερδίσαμε από τόν έναγκαλισμό μας μέ τήν Πολιτεία, κατ' ούσίαν βγήκαμε ζημιωμένοι απ' αúτ ή συνεργασία. Γιατί φορτωθήκαμε, χωρίς τίς πιό πολλές φορές νά φταίμε, τίς άμαρτίες τών κάθε Κυβερνήσεων, μισηθήκαμε από μία μερίδα τοϋ λαοϋ μας, σάν προδότες τής άποστολής μας, συκοφαντηθήκαμε σάν δεκανίκια τής πλουτοκρατίας και τοϋ κεφαλαίου σέ βάρος τοϋ φτωχοϋ λαοϋ, δεχθήκαμε τίς κατάρεις τών διωγμένων γιατί λογισθήκαμε συνεργάτες τών διωκτών τους, άπομονωθήκαμε από τή νεολαία για σφάλματα δικά μας αλλά και ξένα και είδαμε τούς ναούς μας μέ άραιά έκκλησιάσματα. Ταυτόχρονα, έμείς οι ίδιοι, ώρισμένες φορές, ύποκύψαμε στόν πειρασμό τής έκκοσμικεύσεως, στηριχθήκαμε στόν κρατικό βραχίονα περισσότερο παρά στό Θεό, καταπιεστήκαμε μέ έργα άλλότρια, λησμονήσαμε τήν προφητική μας άποστολή, σφαλίσαμε τό στόμα μας μπροστά σέ κατάφωρες παραβιάσεις τής ήθικης τάξεως.

Δέν έχουμε νά χάσουμε έμείς από τό χωρισμό. Άντίθετα, έμείς θά βγοϋμε κερδισμένοι, γιατί θά γίνουμε έλεύθεροι, όπως στά πρώτα χρόνια. Θα παύσουν νά κυβερνοϋν τήν Έκκλησία οι νόμοι τοϋ Καίσαρος. Θα τή διοικοϋν οι ίεροί Κανόνες. Θα σταματήσει τό ύβρεολόγιο, μέ τό όποιο μας περιλούει κάθε τόσο μερίδα τοϋ Τύπου για δήθεν κοσμική δύναμη, πού μας άποδίδουν χωρίς νά τήν έχουμε. Θα άπαλλαγοϋμε από τή μομφή, πού τά τελευταία αúτά χρόνια μας συνοδεύει, ότι γινήκαμε δοϋλοι και ύπηρέτες τών Κυβερνήσεων. Θα ξαναγνωρίσουμε τό προφητικό μας έργο και θα αναλάβουμε τή δυναμική μας άποστολή. Μέ τό χωρισμό, θα λυθ ή στό έπακρον ή γλώσσα μας για νά λαλή τήν πικρή αλήθεια, χωρίς τόν φόβον τής παρεξηγήσεως. Και θα θρονιασθοϋμε στην καρδιά τοϋ λαοϋ, πού, μετά τό Θεό, θα γίνη τό στήριγμά μας.

Μέ ένα λόγο, ό χωρισμός θα κάνει τήν Έκκλησία κυρία τοϋ οίκου της. Δυσκολίες θα ύπάρξουν, ίδίως στις αρχές. Άλλά γρήγορα θα συνηθίσουμε και θα πάρουμε στα χέρια τά όπλα τοϋ πνεύματος, για νά άγωνισθοϋμε έναντίον τής κοινωνικης άδικίας και νά συνεχίμε τό έργο τής πνευματικης άφυπνίσεως τοϋ λαοϋ μας και τής συμπαραστάσεώς μας στόν πόνο του, τόν κάθε λογής. Έτσι θα άποδείξουμε πώς δέν είμαστε ύποκριτές και συμφεροντολόγοι και δέν καπηλευόμαστε τή θρησκεία άποβλέποντες σέ ύλικά ή άλλα όφέλη. Ό χωρισμός θα μας άποδείξη αξίους ποιμένες και ικανούς πνευματικούς ήγέτες. Και θα οδηγήση σέ μία αúτοκάθαρσί μας. Και σέ μία δικαίωσί μας.

Η Πολιτεία και τό Έθνος μποροϋν και μετά τά χωρισμό νά ύπολογίζουν στις ύγιεις πνευματικές δυνάμεις τής Έκκλησίας. Ό,τι προσφέραμε μέχρι τώρα, δέν τό προσφέραμε έναντι άνταλλαγμάτων. Γι' αúτό, έμείς θα συνεχίσουμε νά τό προσφέρουμε στό λαό μας. Στην Πολιτεία άπόκειται νά κατανοήση τό αλήθινό της συμφέρον και νά μας έξασφαλίση κατάλληλες συνθήκες για τήν εύεργετική μας δραστηριότητα".